



شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه علمیه خواهران

مدرسه علمیه مجتبده امین

تحقيق پایانی سطح دو (کارشناسی)

ارتباط عقلانیت و بندگی در نکاح امیر المؤمنین (علیه السلام)

استاد راهنما

حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای سلیمانی

استاد داور

حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای برقی کار

پژوهشگر

فرگس محبی‌پور

۱۳۹۴ مرداد

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

شورای عالی حوزه علمیه قم
مرکز مدیریت حوزه علمیه خواهران
مدرسه علمیه مجتبده امین
تحقيق پایانی سطح دو (کارشناسی)
ارتباط عقلانیت و بندگی در نکاح امیر المؤمنین (علیه السلام)

استاد راهنما

حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای سلیمان

استاد داور

حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای برقی کار

پژوهشگر

نرگس محبی‌پور

۱۳۹۴ مرداد

جمع بندی و نتیجه گیری

عقل این موهبت و هدیه الهی، ابزار و وسیله‌ای نورانی است، تا انسان را بر سر منزل مقصود یعنی رستگاری و فلاخ دنیوی که فقط در سایه طاعت و پرسش خالق بی‌همتا به دست می‌آید برساند.

پیامبران آمدند تا با ارشاد عقل، هدف خلقت، که شناخت و پرسش یگانه هستی است را رهنمون باشند. از مباحث مطرح شده این نتیجه حاصل است که چون عقل عامل رشد و سعادت انسانی است، باید آنرا تقویت کرد تا در مقابل قوای شیطانی پیروز و سریلند باشد و بهترین عامل رشد عقل، سرسپردگی به تعلیمات پیامبران و امامان معصوم است تا در کنار این دو حجت الهی (عقل و وحی) کمال مطلوب حاصل و قرب الهی میسر گردد.

سزاوار است با الهام از انبیاء و اولیای الهی عوامل رشد و تقویت عقل را احیاء و مبارزه همه جانبه با عوامل جهل و نادانی که همان قوای شیطانی می‌شوند را در پیش گیریم. همان قدر که عوامل تقویت عقل مهم هستند، عوامل تضعیف نیز بسیار مهم هستند؛ و باید عوامل تضعیف عقل را از دل و جان زدود تا الطاف الهی و نور حق تجلی پیدا کرده و راه بروز عوامل رشد و تقویت مهیا شود و مقام عبودیت و بندگی حاصل اید. و

اعْبُدُ رَبِّكَ حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ^۱. » و پروردگارت را عبادت کن تا یقین تو فرا رسد.»

۱. الحجر / ۹۹

"اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا مِنْ عِبَادِكَ الْمُخْلصِينَ"

پیشنهادات و راهکارها

بهترین پیشنهاد برای حفاظت از عقل و تقویت بندگی در کلام گوهر بار رسول اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم)

می باشد:

آن که مرتكب گناهی شود، خردی از او جدا می شود که هرگز به سویش باز نمی

گردد. آیات قرآن کریم نیز بر این مطلب تاکید دارد، دقت کنید:

الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتَاهُمْ كَبَرَ مَقْتاً عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ الَّذِينَ آمَنُوا

كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى كُلِّ قَلْبٍ مُتَكَبِّرٍ جَبَارٍ؛ همانها که در آیات خدا بی آنکه دلیلی برایشان آمده باشد به مجادله

برمی خیزند؛ (این کارشان) خشم عظیمی نزد خداوند و نزد آنان که ایمان آورده‌اند به بار می آورد؛ این گونه

خداوند بر دل هر متکبر جباری مهر می نهد!

رسول اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم):

مهر بر ستون عرش آویزان است، پس هنگامی که حریم‌ها شکسته می گردد و گناهان

انجام می شوند و نسبت به خداوند بی پرواپی صورت می گیرد، خدا مهر را بر می انگیزد و بر قلب بندۀ می

زند، پس از آن، او دیگر چیزی را درک نمی کند.

سبب فساد العقل حب‌الدّنیا: حب‌الدّنیا باعث از بین بردن عقل و خرد است.^۱ حب‌الدّنیا یفسد العقل و یصمّ

القلب عن سماع الحكمه و یوجب أليم العقاب: دوستی دنیا عقل را از بین می برد و قلب را از شنیدن حکمت و

دانش کر می سازد و موجب عذاب دردناک می گردد.^۲ زخارف الدّنیا تفسد العقول الضعیفه. زیور و زیب جهان

خردهای زبون و ناتوان را تباہ می گرداند (لکن مردان خرددل بدان نسپرند و از راه بدر نشوند).^۳ لم یعقل من

۱ . ترجمه غرر(انصاری)، ج ۱، ص ۴۳۱.

۲ . همان، ص ۳۸۱.

۳ . همان، ص ۴۲۸.

وله باللُّعْبِ، وَ اسْتَهْتَرَ بِاللَّهِ وَ الطَّرَبِ. عَاقِلٌ نِيَسْتَ كُسْيٌ كَهْ شِيفَتَهْ بازِي وَ سَرْگَرمِي شُود وَ حَرِيصٌ بَهْ لَهُو وَ

شادِي گَرَدَدَ.^۱

ضَيَاعُ الْعُقُولِ فِي طَلَبِ الْفَضُولِ. ضَيَاعُ شَدَنِ عَقْلِهَا دَرِ اِينِ اَسْتَ كَهْ آدَمِي بَهْ دَنْبَالِ كَارَهَائِي زِيَادِي وَ بِيهُودِهِ

بَرُودَ.^۲

بَا آیَاتٍ وَ رِوَايَاتٍ مُتَعَدِّدَى كَهْ بِيَانِ شَدَنِ نَتِيَّجَهِ كَفَرْ وَ نَاسِيَّاسِي ضَيَاعُ شَدَنِ وَ تَبَاهِي عَقْلِ بَوْدَ كَهْ دَرِ وَاقِعِ اَثَرِ

تَارِيَكِي بَرِ نُورِ بَوْدَ، نَاكْفَتَهِ نَمَانَدَ جَرَقَهِ اَمِيدَ وَ نُورِ تَوحِيدِ هَمِيشَهِ آمَادَهِ فَعَالِيتَ وَ خَوْدِ نَمَابِي جَدِيدَ مَيِ باشَدَ.

۱. ترجمه‌غیر محلاتی، ج ۲، ص ۱۳۹.

۲. همان، ص ۲۸۰.

كتابنامه

* قرآن کریم

* نهج البلاغه

* مفاتیح الجنان

۱. ابن شعبه الحرّانی، حسن، تحف العقول عن آل الرسول، قم، جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، دفتر

انتشارات اسلامی ۱۳۶۳

۲. ایس، ابراهیم و دیگران، المعجم الوسيط، دارالاحیاء التراث العربي، بی تا.

۳. بندریگی، محمد، فرهنگ بندریگی. بی تا.

۴. جوادی آملی، ادب فنای مقربان، شرح زیارت جامعه کبیره، مرکز نشر اسراء، ۱۳۸۱ش.

۵. جوادی آملی، حکمت عبادات، قم، مرکز نشر اسراء، ۱۳۷۸ش.

۶. جوادی آملی، توحید در قرآن، قم، مرکز نشر اسراء، ۱۳۸۳ش.

۷. جوادی آملی، دین شناسی. قم، مرکز نشر اسراء، ۱۳۸۱ش.

۸. الحسينی الواسطی، سید محمد مرتضی، تاج العروس من جواهر القاموس، محب الدین ابی الفیض،

دارالمکتبه الحیاء، بی تا بی جا.

۹. حسینی شاه عبدالعظیمی، حسین بن احمد، تفسیر اثنی عشری. نشر میقات تهران، ۱۳۸۴ش.

۱۰. دهخدا علی اکبر، لغت نامه دهخدا، تهران، دانشگاه تهران، موسسه لغت نامه دهخدا، ۱۳۷۷ش.

۱۱. ری شهری، محمد، میزان الحكمه، مترجم: حمید رضا شیخی، تهران، موسسه فرهنگی دارالحدیث،

۱۳۷۷ش.

۱۲. سلیمانی، علی، نهج الفصاحه، تحقیق: تهران، جمهوری، ۱۳۸۶ش.

۱۳. سیدعلوی، سید ابراهیم، نماز در قرآن. بی تا بی جا.

۱۴. طباطبائی، محمدحسین، *تفسیر المیزان*، جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، دفتر انتشارات اسلامی، طبرسی، ابومنصور احمد بن علی، الاحتجاج، چاپ اول، مشهد، نشر مرتضی، تاریخ نشر ۱۴۰۳ هـ.
۱۵. طبرسی، مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، میرزا حسین نوری، تحقیق: موسسه آل الیت علیهم السلام لاحیاء التراث، بیروت، ۱۳۸۷ ش.
۱۶. طبرسی، فرانسیس، *تفسیر نور*، قم، موسسه در راه حق، ۱۳۷۴ ش.
۱۷. فرشی، سیدعلی اکبر، *قاموس قرآن*، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۴۰۳ هـ.
۱۸. فرشی، سیدعلی اکبر، *الكافی*، تحقیق جمعی از پژوهشگران، چاپ اول، قم، دارالحدیث للطباعة و النشر، تاریخ نشر ۱۴۲۹ هـ.
۱۹. مجلسی، محمد بن یعقوب، *الکافی*، تحقیق جمعی از پژوهشگران، چاپ اول، قم، دارالحدیث للطباعة و النشر، تاریخ نشر ۱۴۰۴ هـ.
۲۰. مجلسی، محمدباقر، بحار الانوار، بیروت، مؤسسه الوفاء، تاریخ نشر ۱۴۰۴ هـ.
۲۱. مرکز الابحث و التحقیق العلوم الاسلامیه، *تصنیف غررالحكم و دررالکلم*، مکتب الاعلام الاسلامی فی الحوزه العلمیه، بی تا.
۲۲. مصباح یزدی، محمدتقی، *معارف قرآن*، موسسه آموزشی امام خمینی، ۱۳۸۶ ش.
۲۳. مصطفوی، حسن، *التحقیق فی کلمات القرآن الکریم*، تهران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات، ۱۳۷۴ ش.
۲۴. مطهری، مرتضی، *آشنایی با قرآن*، تهران، صدر، ۱۳۶۸ ش.
۲۵. مطهری، مرتضی، *تعلیم و تربیت در اسلام*، تهران، صدر، ۱۳۶۷ ش.